

Toelichting bij Brandbrief gericht aan Wethouder Roduner, Leden Gemeenteraad en Leden Commissie Samenleving

Zorg VluchtelingenWerk voor behouden noodzakelijke inzet voor Statushouders in 2020

De gemeente Haarlem heeft Vluchtelingenwerk gevraagd om voor de dienstverlening alleen de maatschappelijke begeleidingsgelden (MB-gelden) vanuit het Rijk in te zetten voor het jaar 2020. Dit bedrag € 189.600 is aanzienlijk lager dan we in onze subsidie hebben aangevraagd € 266.322. Rekening houdend met dit gegeven is ons gevraagd de reeds ingediende subsidieaanvraag te herzien.

Deze daling in subsidie zou een forse bezuiniging betekenen ten opzichte van 2019 terwijl de taakstelling zelfs iets toeneemt in 2020. Het zou een enorme versobering van ons aanbod aan de doelgroep betekenen. Een aanbod dat ook niet meer correspondeert met de rapportage Sociaal programma Statushouders. Dit rapport is op 3 oktober jl. in de commissie Samenleving besproken.

TOELICHTING OP VRAAG 1

Vluchtelingenwerk schets een aantal scenario's met bijbehorende consequenties.

In onderstaande tabel staan de prognose aantallen op een rij waarmee wij rekenen in onze begroting en planning van 2020.

	Instroom statushouders	MB-trajecten (18+-ers, excl. kinderen)	Beschikbaar subsidiebedrag
Taakstelling 2019	110	75	270.793
Taakstelling 2020	128	80	189.600(*)
Totaal aantal cliënten in begeleiding in 2020	238	165	

(*)De gemeente Haarlem zou deze MB-gelden (van 80 trajecten x € 2370) in hun voorstel dan aan Vluchtelingenwerk betalen. Het gaat dan om een bedrag van € 189.600

Onze aanvraag 2020 gebaseerd op dezelfde dienstverlening als in 2019 is € 266.322 . Daarom hebben we naast de beschikbare MB-gelden een basissubsidie van 76.722 aangevraagd.

In de huidige begroting zitten 78 betaalde uren (dit zijn 2.1 fte) De voorgestelde bezuiniging betekent dat er 1 fte weg zou gaan binnen de uitvoering en nog maar 1.1 fte verantwoordelijk wordt voor de gehele dienstverlening.

Dat is een kwetsbare en onverantwoordelijke basis om de dienstverlening naar behoren uit te kunnen voeren.

Onze huidige dienstverlening bestaat uit:

1.	Uitvoering taakstelling/ huisvesting statushouders
2.	2 jaar maatschappelijke begeleiding
3.	Juridische begeleiding en begeleiding gezinshereniging
4.	Nabespreking NOA-assessment (brede intake)
5.	Multidisciplinair overleg maatschappelijk veld
6.	Uitvoering modules in introductieprogramma Statushouders

In onderstaande paragrafen wordt de dienstverlening nader uitgewerkt met daarbij een uitleg waar onze zorgen naar uit gaan. Een uitgebreide inhoudelijke beschrijving van onze dienstverlening is te zien in ons op te vragen werkplan 2020.

1. Uitvoering taakstelling/ huisvesting statushouders:

We doen de eerste opvang van statushouders in nauwe samenwerking met de gemeente, woningbouwvereniging en COA/cliënt. Dit is een ingewikkeld samenwerkingsproces omdat alle partijen afgestemd met elkaar iets moeten doen om de taakstelling van de gemeente uit te voeren. Vluchtelingenwerk coördineert dit proces met als belangrijk doel geen huurderving tot stand te laten komen door verkeerde onderlinge afstemming. Deze taak kan niet alleen door vrijwilligers worden gedaan omdat het werkproces continuïteit vereist. Op dit moment wordt er 12 uur teamleiders uren ingezet om dit proces goed te laten lopen.

2. Maatschappelijke begeleiding

Deze begeleiding duurt nu nog 2 jaar en wordt uitgevoerd door een professionele vrijwilliger onder verantwoordelijkheid van een teamleider. Op dit moment begeleiden we 226 MB trajecten en wordt dit uitgevoerd door een team van 25 vrijwilligers en 6 stagiairs. Twee teamleiders sturen dit nu aan. Als er drastisch bezuinigd moet worden zou dit nog maar door 1 teamleider worden aangestuurd. Dan kunnen de cliënten die extra zorg nodig hebben niet goed worden begeleid door een teamleider die de doorgeleiding naar de SWT of CJG moet verzorgen. Ook vrijwilligers die recht hebben op een goede ondersteuning tijdens het werken met de doelgroep krijgen dit dan in veel mindere mate. De span of control is voor de teamleider dan te groot (gewenst is 15 medewerkers), zeker naast alle andere taken die bij het vak van teamleider komen kijken. Deze andere taken worden hieronder nog beschreven.

Al met al werken er op de Mariettahof gedurende de week tussen de 30 en 40 medewerkers. Hoewel de vrijwilligers niet betaald worden voor hun inzet zijn het wel medewerkers die begeleiding verdienen. Met 1 fte op de werkvloer is dit onmogelijk om goed te doen. Deze 1 fte/teamleider zou namelijk ook belast worden met de huisvesting van statushouders i.v.m. de uit te voeren taakstelling van de gemeente.

3. De juridische begeleiding.

Ook nadat mensen het AZC hebben verlaten zijn er vaak nog vragen over het verblijfsrecht. Deze kunnen betrekking hebben op gezinshereniging, maar ook op verlenging of omzetting van de vergunning.

We begeleiden jaarlijks zo'n 40 gezinsherenigingen, en krijgen jaarlijks rond de 100 verblijfsrechtelijke vragen. Dit varieert van de aanvraag van een nieuwe verblijfsvergunning tot hulp en advies i.v.m. ingetrokken vergunningen. Ook bij echtscheidingen, wat de laatste jaren veelvuldig voorkomt, bieden we advies i.v.m. een vaak afhankelijke vergunning van de reeds gevestigde partner. Dit zijn complexe processen waarbij cliënten goed moeten weten welke rechten en plichten zij hebben. Ik verwijs voor een uitgebreide beschrijving van de juridische begeleiding naar het bijgevoegde dienstenboek.

Op dit moment hebben we hier een team van 4 vrijwilligers werken die samen 40 vrijwilligersuren per week werken in het juridisch team. Zij worden door een betaalde teamleider ondersteund.

De kosten voor deze dienstverlening worden niet vergoed als de gemeente Haarlem deze forse bezuiniging doorzet. Het goed laten lopen van deze juridische processen zijn van essentieel belang voor de statushouders. Integreren wordt ernstig belemmerd als er problemen zijn bij deze existentiële processen.

Deze taak zit formeel niet in de MB-gelden maar is een voorwaarde om het integratieproces goed te laten lopen. Een probleem met de verblijfsvergunning of onvoldoende begeleiding bij de ingewikkelde gezinsherenigingsprocedure zou het integreren ernstig belemmeren.

4. NOA-assessment

Sinds dit jaar bespreken we de NOA-assessment na gezamenlijk met de klantmanager, statushouder en teamleider van Vluchtelingenwerk. De NOA-assessment is een persoons-profielscan van vluchtelingen. Dit zorgt voor een gezamenlijke start van de integratie en afstemming van doelen in de samenwerking. Dit wordt ook mede op verzoek van de gemeente uitgevoerd door een teamleider van Vluchtelingenwerk en niet door een vrijwilliger. Bij 80 trajecten in 2020 zou dit zo'n 160 uur werkzaamheden behelzen. Gesprekken met een tolk nemen meer tijd in beslag en het is belangrijk dat een statushouder goed begrijpt wat er van hem verwacht wordt als hij met het integratietraject aan de slag gaat.

Met de voorgeschreven bezuiniging moeten we dit gezamenlijke vertrekpunt met de statushouder en gemeente los gaan laten omdat dit niet door de ene teamleider gedaan kan worden naast het aansturen van het vrijwilligersteam. De klantmanager zal dit gesprek dan alleen samen met de statushouder kunnen voeren.

5. Multidisciplinair overleg (MDO)

De laatste twee jaar hebben we veel energie gestoken in de samenwerking met de sociale partners in de Haarlemse samenleving. Deze samenwerking was nodig om de statushouder na de maatschappelijk begeleiding te verwijzen naar het andere aanbod in de stad (dit pas in de nieuwe opzet voor sluitende aanpak). Dit loopt steeds beter maar vraagt permanent tijd om in te blijven investeren. Het resultaat van deze investering werpt z'n vruchten af. De samenwerkingspartners kunnen elkaar steeds beter vinden.

Statushouders hebben tijd en vertrouwen nodig om bij andere instanties hun hulp en begeleiding te vragen. We hebben dit ook verbeterd door maandelijkse overleggen te organiseren met de samenwerkingspartners. Zo zorgen we dat er een goede overdracht is van de laagdrempelige dienstverlening van Vluchtelingenwerk naar de SWT. Dit loopt goed. In onze reguliere werkprocessen van de SWT en van ons hebben we dit geborgd zodat alle statushouders in beeld blijven als zij dit nodig hebben.

Maandelijkse overleggen en effectieve samenwerking met elkaar kosten tijd. Binnen de bezuinigingen zien wij nauwelijks kans om hierin een goede bijdrage te leveren. Dat zet de waarde van de MDO's onder druk omdat wij de eerste partij zijn die de statushouder in beeld heeft en samenwerking tijd van elkaar vraagt.

6. Modules in het introductieprogramma statushouders (IPS)

Vluchtelingenwerk verzorgt binnen het IPS 2 modules voor de nieuw te vestigen groepen.

Wij verzorgen nu de modules Wet inburgering en de Maatschappelijke begeleiding.

In 2020 zullen zo'n 5 groepen het IPS gaan volgen. Dat betekent voor ons het verzorgen van 10 modules in dat jaar. Dit wordt nu (nog) uitgevoerd door een teamleider omdat er naast de presentatie vragen kunnen komen die soms lastig zijn om te beantwoorden en het up to date kennis vereist van artikelwijzigingen binnen de wet inburgering. Bij het hebben van slechts 1 fte binnen de organisatie kan dit niet door een beroepskracht worden uitgevoerd.

Een alternatief is dat wij een vrijwilliger hiervoor scholen. De Wet Inburgering heeft regelmatig artikelwijzigingen dus dit vergt wel regelmatige scholing van de vrijwilliger maar zou haalbaar moeten zijn.

Vluchtelingenwerk vindt het een onmogelijke opgave om met de verminderde middelen het zelfde resultaat neer te zetten als in 2019. We vinden het alarmerend dat er fors (30%) bezuinigd moet worden. Dit zal zeker ten koste gaan van het integratieproces van statushouders.

Sinds vorig jaar hebben we alles tegen het licht gehouden voor een zo efficiënt mogelijke dienstverlening/bedrijfsvoering. Zo zijn we verhuisd van het Stationsplein (huur van ruim een 100.000) naar een kleinere ruimte op de Mariettahof (huur 56.000). De huurprijs is daarmee bijna gehalveerd.

Daarnaast zijn we van 120 betaalde uren naar 78 betaalde uren gegaan. Verder is geïnvesteerd in samenwerking zodat de statushouders een `zachte landing` krijgen bij de overdracht naar de sociale partners.

Verkorten begeleidingsduur naar 1 jaar

De gemeente heeft gevraagd of we onze begeleidingsduur van twee jaar kunnen verkorten naar een jaar.

We zullen hiervoor methodisch het e.e.a. nog moeten gaan aanpassen omdat alles nu gericht is op 2 jaar. De twee jaar heeft m.n. te maken dat in de twee jaar de Nederlandse taal dusdanig is ontwikkeld dat statushouders veel zelf kunnen oppakken en na twee jaar (in grote mate) zelfredzaam zijn.

Na 1 jaar begeleiding is daar nog geen sprake van. Zij zullen nog veel begeleiding nodig hebben in het vinden van de weg en het voeren van een zelfstandige administratie.

Nu is het zo dat we na twee jaar begeleiding zo'n 20% van de cliënten overdragen naar het SWT omdat zij zich zonder integratiecoach nog niet zelfstandig kunnen redden. Ook komen er zo'n 20 statushouders per jaar bij de SWT's tijdens de twee jaar begeleiding van Vluchtelingenwerk omdat er professionele zorg nodig is.

Bij het verkorte van het begeleidingstraject naar een jaar zullen de SWT rekening moeten houden met een toename van zo'n 80 volwassenen (150 inclusief kinderen) die in 2021 eerder zullen uitstromen. Deze groep zal meer begeleiding nodig hebben na de overdracht omdat de zelfredzaamheid na een jaar begeleiding nog onvoldoende is. De SWT's zouden hier in hun formatie rekening mee moeten gaan houden. Het zal voor ons in het jaar 2020 nog geen verlichting brengen in de benodigde teamleidersuren maar wel in 2021.

We zouden een verkorting haalbaar vinden maar niet wenselijk. We zijn bij de begeleiding aan statushouders afhankelijk van de inzet van vrijwilligers. Hierdoor krijgen statushouders een intensieve begeleiding die een statushouder echt nodig heeft. Een vertrouwensrelatie opbouwen gedurende de twee jaar is cruciaal voor de ontwikkeling en groei van de statushouder. Door vroegtijdige overdracht naar het SWT zal dit weer opnieuw moeten groeien wat de ontwikkeling in het begin niet ten goede komt.

De motivatie bij vrijwilligers komt voort uit het plezier dat zij krijgen als zij zien dat hun gezin zich na de begeleiding van twee jaar in redelijke mate zelfstandig kan redden. Dat geeft hen de drive en motivatie om dit werk te doen. Bij het verkorte van deze begeleidingsduur zullen vrijwilligers midden in dat proces hun cliënt over moeten dragen. Dat zal de motivatie die hen drijft verminderen.

TOELICHTING VRAAG 2

Participatieverklaringstraject (PVT)

Vluchtelingenwerk heeft onlangs vernomen dat de gemeente per 01-01-2020 stopt met het laten uitvoeren van deze training door Vluchtelingenwerk. Dit heeft ons zeer verrast mede omdat we in overleg met de gemeente de afgelopen maanden bezig waren met de voorbereidingen voor een pilot waarin het Traject Participatieverklaring onderdeel gaat uitmaken van het introductieprogramma voor Statushouders. De conclusie was dat het inhoudelijk een mooie samenwerking kan worden. Echter kregen we via medewerkers van het introductieprogramma te horen dat wij het programma moesten overdragen omdat zij het vanaf 2020 zouden gaan uitvoeren. Wij vinden het zeer zorgelijk dat dit niet vooraf zo met ons besproken is en dat het programma, welke een wettelijk verplicht onderdeel is van de inburgering wordt overgedragen aan een organisatie die hierin geen ervaring/expertise heeft en nog nooit een PTV training heeft uitgevoerd. Ook hebben we een zorg omdat het programma moet voldoen aan wettelijke eisen, de richtlijnen op gebied van methodiek en materialen van Prodemos en heeft de gemeente bij de start op verzoek van de raad extra eisen gesteld. Zoals verplichte eisen aan uitvoerende trainers (er is een aparte richtlijn opgesteld waaraan trainers moeten voldoen), specifieke onderdelen op gebied van democratie, mensenrechten en normen en waarden (voor de raad was het onderdeel Participatieverklaring een van de top issues voor de nieuw aanpak van statushouders). Daarnaast was zowel Vluchtelingenwerk als de gemeente van mening dat het aanbod van de PVT naast inhoudelijk een dialoog moest zijn waarbij de deelnemers uitgedaagd worden om in discussie te gaan over de besproken onderdelen.

Wij zijn van mening dat dit niet mogelijk is om op korte termijn zo aan te bieden vanuit het introductieprogramma team en de statushouders hiervan het slachtoffer zullen worden. Ook zal dit zijn weerslag hebben op hun verdere deelname in het handelen op deze onderdelen en dus hun deelname in de de Haarlemse samenleving. Verder lijkt het ons niet verstandig om voorafgaande aan de nieuwe wet Koolmees per 2021 waar we gezamenlijk bezig zijn naar de uitvoering hiervan tussentijds z'n ingrijpende aanpassing in de uitvoering uit te voeren.

Wij doen dan ook een beroep op de wethouder en de raad om dit besluit terug te draaien.

Tevens willen we u nog wijzen op onze kwaliteiten t.a.v. uitvoering PVT:

1. Homogene groepen

Waarom belangrijk: De onderwerpen van de PVT zijn gevoelig. Voor een goed begrip en acceptatie is het van belang aan te sluiten bij de beleavingswereld van de deelnemer, het 'waarom' goed uit te kunnen leggen, en de dialoog aan te gaan met elkaar. Daarnaast zet VW ook in op burgerschapsvaardigheden die nodig zijn in een democratie. Voor mensen die afkomstig zijn uit een dictatoriaal regime kan dit nieuw zijn: niet de kennis (die is bij sommige mensen goed aanwezig) maar wel het doen: je mening daadwerkelijk mogen geven, je uitspreken zonder angst, je mening beargumenteren, het verdragen van anders-denken, tolerantie, polderen. Om mensen kennis te laten maken met deze vaardigheden is het van belang een interactieve training te organiseren, waarbij niet alleen de trainer met de mensen in gesprek gaat, maar mensen ook onderling met elkaar van gedachten en mening wisselen. Daarom vindt VW homogene taalgroepen van groot belang.

2. Regionaal werken

De instroom is teruggelopen en de populatie statushouders wordt steeds diverser: mensen hebben verschillende moedertalen. Doordat VW een groot werkgebied heeft (we werken met 46 gemeenten samen) is het voor VW mogelijk om steeds meer op regionaal niveau te gaan werken, waardoor we vast kunnen houden aan homogene taalgroepen. Voor Haarlem is de implicatie klein: als grote gemeente zal de stad als trainingslocatie blijven. Deelnemers uit omliggende gemeenten - maar wel

zelfde taalgroep - kunnen zich bij de training voegen. Daardoor blijft de training betaalbaar maar verliest het niet aan kwaliteit doordat het interactief kan blijven. In afgelopen jaar zijn er bijvoorbeeld deelnemers uit Haarlemmermeer en Heemstede bij de training in Haarlem geweest.

3. Een professioneel team van trainers:

VW heeft een team van professionele trainers, enerzijds geselecteerd op hun vakkennis: juridisch, politiek-filosofisch, gender studies, Africa studies. Daarnaast hebben we veel kennis in huis van verschillende culturele achtergronden d.m.v. onze trainers: kennis van Marokko, Eritrea, Afghanistan, Rusland. Kennis van de Arabische landen doen we d.m.v. focusgroepen waarbij we onze tolken betrekken. Daarbij geldt: al onze trainers zijn opgeleid in Nederland en hebben grondige kennis en levenservaring in de Nederlandse maatschappij.

4. Een ontwikkeld curriculum:

Onze training is in de afgelopen drie jaar steeds verder ontwikkeld. Lesmethodes zijn blijvend aangepast aan onze ervaringen. Alle lesmaterialen zijn vertaald in Arabisch, Tygrinya en Dari/Farsi, Engels. Er is een draaiboek voor trainers.

5. Specifiek voor uitvoering PVT getrainde tolken

Tolken zijn getraind volgens de methodiek en het draaiboek voor de PVT. Ze hebben een belangrijke inbreng vanuit hun culturele ervaring t.o.v. voeren van discussies en dialoog (de juiste vertalingen spelen hierin een essentiële rol). Ervaring en kennis worden i.s.m. de trainers gedeeld en bijscholing wordt waar nodig geboden.

6. Samenwerking met DUO

DUO is verantwoordelijke voor beheer/organisatie/handhaving PVT en Vluchtelingenwerk heeft de afgelopen jaren een goede samenwerking met hen opgebouwd waardoor deze onderdelen goed verlopen.

Ter aanvulling: indien u inhoudelijke informatie wenst betreffende de uitvoering van de PVT, verwijs ik u naar de tussentijdse evaluaties t.a.v. uitvoering PVT welke wij aan de gemeente hebben verstrekt.

